

MOTTATT 12 JAN 2006

DET KONGELIGE
BARNE- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENTJustis- og politidepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

JUSTISDEPARTEMENTET	
12 JAN 2006	
SAKSNR.:	200504026
AVD/KONT/BEH:	LOV/ED/HI
DOK.NR. 178	ARKIVKODE:

Deres ref
200504026Vår ref
200600042-/LIBPASDato
11.01.06**Høring - NOU 2005:88 - Likeverd og tilgjengelighet**

Vi viser til brev datert 7. juli 2005 vedrørende ovennevnte sak. Barne- og likestillingsdepartementet har følgende innspill:

Generelle kommentarer

Barne- og likestillingsdepartementet støtter en tydelig og eksplisitt ikke-diskriminerings- og rettighets- og tilretteleggingslovgivning. Uavhengighet, sosial integrasjon og deltagelse i samfunnet bør være førende for utformingen og håndhevingen av slik lovgivning.

Likestillingsloven har universell gyldighet, fordi den beskytter mot diskriminering på grunnlag av kjønn uavhengig av andre kjennetegn ved individet, funksjonshemning eller andre mulige grunnlag for diskriminering. Det er viktig at diskriminerings- og tilgjengelighetsloven på samme måte sikrer beskyttelse uavhengig av kjønn og andre kjennetegn, som etnisk bakgrunn, alder, seksuell orientering mv.

BLD viser for øvrig til at dersom denne loven også skal håndheves av Likestillings- og diskrimineringsombudet, er det viktig at lovene og diskrimineringsvernet blir harmonisert og at lovbestemmelsene utformes på en slik måte at disse kan forstås i tråd med annen lovgivning.

Barn og unge

Barn og unge med nedsatt funksjonsevne har behov for å delta i fritidsaktiviteter, friluftsliv og organisasjonsliv på linje med andre barn og ungdommer på egen alder. Ofte er ikke dette mulig uten spesiell tilrettelegging. Resultatet av manglende

Postadresse	Kontoradresse	Telefon	Plan- og administrasjonsavdelingen	Saksbehandler
Postboks 8036 Dep 0030 Oslo	Akersgt. 59	22 24 90 90 Org no. 972 417 793	Telefaks 22 24 95 15	Line Berger Husem 22 242246

forbygging og forhindring av overgrep gjelder spesielt i forbindelse med helsetjenester og andre velferdstilbud og tjenester som personer med nedsatt funksjonsevne har krav på, som transport og personlig assistanse. Velferdstilbudet og assistansen må også tilrettelegges og tilpasses mht tilgjengelighet for funksjonshemmede, herunder lavterskeltilbud som krisesenter, primærhelsetjeneste/legevakt, voldtektsmottak og fri rettshjelp.

Politiattest

Det bør vurderes å utstede krav om politiattest for alle personer som ansettes i stillinger knyttet til institusjoner for alvorlig funksjonshemmede, personlig assistanse, transport og andre sosial- og velferdstilbud, som er mulige arenaer og åpner muligheter for utøvelse av vold, seksuelle, fysiske og psykologiske krenkelser av personer med funksjonshemning. Andre tiltak som fremmer en etisk bevissthet og standarder i yrkesutøvelsen bør supplere kravet om politiattest. Krav om politiattest er allerede innført blant annet for stillinger i barnehager

HMS-arbeid

Funksjonshemmede er spesielt sårbare for blant annet seksuell trakassering og marginalisering på arbeidsplassen. Det er viktig at en i HMS-arbeidet på arbeidsplassene har nødvendig kompetanse og fokus på dette.

Punkt 10.12 Universell utforming

Tilrettelegging handler blant annet om informasjon og kommunikasjon. God informasjonsflyt er helt sentralt i det moderne arbeidslivet. Vi mener prinsipielt at det bør tilrettelegges for at synshemmede og hørselshemmede, slik at de har full tilgang på informasjon og kommunikasjonssystemer. Dette vil blant annet kreve universell utforming av IKT-systemer. For bevegelseshemmede kreves nødvendig tilrettelegging for reiser med jernbane og fly. BLD viser til mindretallets syn om utvidelse av virkeområdet for § 11 Plikt til universell utforming, slik at det omfatter IKT og samferdsel for øvrig.

Punkt 10.17 Håndheving

Syse-utvalget foreslår at forbudet mot diskriminering av personer med nedsatt funksjonsevne skal håndheves av Likestillings- og diskrimineringsombudet, og at ombudet også skal ivareta pådriveroppgaver i forhold til denne gruppen diskriminerte.

Håndheving

Barne- og likestillingsdepartementet støtter dette forslaget og utvalgsflertallets argumentasjon for dette. Det vises til at det nye ombudet allerede fra 1. januar 2006 har et begrenset ansvar for å håndheve regelverk mot diskriminering av personer med

tilrettelegging kan lett bli isolasjon og ensomhet, noe som kan hemme en naturlig utvikling både i barneårene og i overgangen til voksenlivet. Dette betyr at plikten til generell tilrettelegging (§ 9) og plikten til individuell tilrettelegging (§ 10) må gjelde all virksomhet der barn og unge er brukere. I § 10 – individuell tilrettelegging – nevnes spesielt skole og barnehage, i tillegg til offentlige tjenestetilbud som dagaktivitet, avlastningshjem, mv. Plikten må også gjelde vanlige fritidstilbud for barn og unge.

For ungdom i overgangsfasen mellom barn og voksen kan problemer oppstå i overgangen mellom skole og arbeid, i etableringen av en selvstendig tilværelse, ved overgangen til egen bolig, etc. Det kan virke bekvemt å beholde "barnerollen" både for den enkelte og for foreldrene, men behovet for selvstendighet vil gjøre dette konfliktfylt i lengden. Unge med nedsatt funksjonsevne har derfor et spesielt behov for ordningen med personlig assistanse både i den gradvise prosessen med å løsrive seg fra foreldrene, og når de skal bygge opp en selvstendig tilværelse som voksen. Utvalget foreslår endringer i sosialtjenestelovens § 4-2 som innebærer at ordningen med personlig assistanse også skal gjelde de som ikke kan utøve full brukerstyring. En tar dermed sikte på å nå mennesker med utviklingshemming eller andre kognitive funksjonsnedsettelse som i dag bare i liten grad er brukere av ordningen. Like viktig er det at ordningen kan benyttes av ungdom i overgangsfasen mellom barn og voksen.

For øvrig er disse kommentarene i tråd med hva vi tidligere har spilt inn i forbindelse med FN-konvensjonen om funksjonshemmedes rettigheter.

Departementet ønsker også å bemerke at utredningen bare i liten grad synes å ha ivare tatt et generelt perspektiv i forhold til særlig utsatte barn og unge. Dette innebærer blant annet at det er vanskelig å få innblikk i hvilken betydning lovforslagene kan få på områder som gjelder barn og unge med nedsatt funksjonsevne. Det er for eksempel ingen henvisninger i utredningen om *barnevernets* arbeid med barn og unge med funksjonsnedsettelse.

Punkt 10.11 Aktivitetsplikt

Aktivitetsplikt

BLD støtter bestemmelsen om aktivitetsplikt etter mønster av likestillingsloven. En viss redegjørelsesplikt ville styrke effekten. Aktivitetsplikten er viktig for eksempel med hensyn til kvalitetssikring av alle former for personlig assistanse, transporttjenester og lignende, samt forebygging av vold og seksuelle overgrep mot funksjonshemmede.

Vold mot funksjonshemmede

Funksjonshemmede, og særlig funksjonshemmede kvinner og barn er særlig sårbare for vold og seksuelle overgrep og trakassering. Selv om straffeloven inneholder bestemmelser om straffeskjerpelse i slike saker, er det behov for aktiv inngripen og tilrettelegging for å forebygge overgrep mot funksjonshemmede. Kravet om aktiv

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet

Barne- og likestillingsdepartementet har forelagt høringssaken for Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Nedenfor følger Bufdirs innspill:

Utvalget foreslår at det vedtas en egen lov mot diskriminering på grunnlag av nedsatt funksjonsevne. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet mener det er viktig å sikre likeverdighet og hindre diskriminering, og mener at en lov kan være et godt virkemiddel. Loven er foreslått å gjelde både direkte og indirekte diskriminering, og Bufdir mener at dette kan bidra til en økt bevisstgjøring rundt de menneskeskapte barrierer som i dag hindrer fullt likeverd og tilgjengelighet. Barne-, ungdoms- og familieetaten har det som et overordnet mål for sine tjenester å sikre likeverdige tilbud av god kvalitet til barn, unge og familier over hele landet. Tilgjengelighet til våre tjenester og tjenestesteder for mennesker med funksjonsnedsettelse er en viktig del av dette.

Utvalget foreslår at alle bygg, anlegg og opparbeidede uteområder rettet mot allmennheten skal være tilgjengelige innen 2019. Nybygg og bygg der det skal gjøres vesentlige endringsarbeider skal være tilgjengelige fra 1. januar 2009. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet støtter innføringen av en slik plikt til universell utforming av bygg og anlegg. Det er imidlertid viktig at det tas høyde for at dette vil innebære store investeringer for mange virksomheter. Bufetat har svært mange små driftssteder. Etaten har i dag ikke en helhetlig oversikt over tilgjengeligheten til disse byggene, men det er grunn til å tro at dersom tilgjengeligheten skal sikres til alle kontorer og institusjoner vil dette innebære en rekke utbedringstiltak. Det finnes i dag ordninger for tilskudd til tilgjengelighetstiltak og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet er blant annet i dialog med Husbanken vedrørende tilgjengelighetstiltak på krisesentrene. Direktoratet mener at det burde legges til rette for slike ordninger også ved gjennomføringen av en ny plikt til universell utforming

Utvalgets mindretall ønsker atplikten til universell utforming også skal gjelde IKT og samferdsel. Barne-, ungdoms og familiedirektoratet støtter dette. IKT-basert informasjon blir en viktigere og viktigere informasjonskilde i samfunnet. Manglende tilgjengelighet kan ekskludere grupper i befolkningen fra viktig informasjon og deltakelse.

Lovforslagets § 10 omhandler plikt til individuell tilrettelegging blant annet av lærested og undervisning i skole- og utdanningsinstitusjon for å sikre at en elev med nedsatt funksjonsevne får likeverdige opplærings- og utdanningsmuligheter. Barne-, ungdoms- og familieetaten mener dette er en svært viktig bestemmelse. Flere barn og ungdom som er i etatens ulike tiltak har i dag en lite tilfredsstillende skolesituasjon. Dette skyldes blant annet manglende tilrettelegging av undervisningen. Det er viktig at et bedre rettighetsvern på dette området konkretiseres slik at det er klart hvor langt plikten rekker.

nedsatt funksjonsevne gjennom håndhevingsansvaret for arbeidsmiljølovens likebehandlingskapittel, og i tillegg virke som pådriver for likestilling/likebehandling av denne gruppen i arbeidslivet. Det vil være hensiktsmessig å samle håndhevingen av alle forbud mot diskriminering av personer med nedsatt funksjonsevne i én etat.

Koordinering av pådriveroppgaver

Hva gjelder pådriveroppgaver, registrerer vi at det er en rekke statlige aktører (statens råd for funksjonshemmede, Deltasenteret) som har som i dag utfører pådriveroppgaver relatert til likestilling av personer med nedsatt funksjonsevne. En rekke av disse oppgavene ligner eller tilsvarer de pådriveroppgaver som ombudet forventes å ivareta på de diskrimineringsområder som ligger under ombudet – så som dokumentasjon, støtte og veiledning, holdnings- og atferdspåvirkning mv. Barne- og likestillingsdepartementet finner det klart ønskelig at berørte departementer og etater innleder en dialog om oppgaver og fordeling av disse, dersom ombudet skal ha en funksjon som pådriver i forhold til personer med nedsatt funksjonsevne slik Syse-utvalget foreslår.

Departementet vil bemerke at Syse-utvalgets forslag innebærer en klar utvidelse av ombudets portefølje og vil stille nye krav til blant annet personaleresurser med en teknisk kompetanse. Dette må få konsekvenser i form av budsjettøkninger til ombudet.

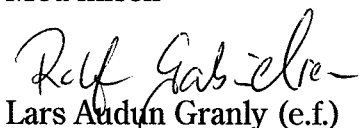
Klageorgan

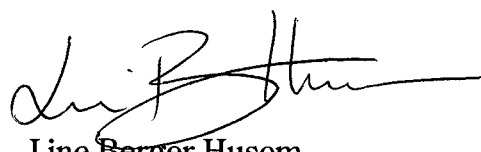
Departementet har for øvrig notert seg forslaget i lovutkastet § 11 femte ledd, der Likestillings- og diskrimineringsnemnda foreslås å være klageorgan for plan- og bygningsmyndighetenes vedtak om dispensasjon fra kravet om universell utforming. Departementet vil foreslå at dette forslaget gjennomgås grundig, og at eventuelle andre klageorgan vurderes – for eksempel ordinære klageorgan for plan- og bygningsmyndighetenes vedtak. Universell utforming er det området der lovutkastet spesifikt skiller seg fra annet diskrimineringslovverk, som likestillingsloven og diskrimineringsloven. Dispensasjonsadgangen knytter seg til blant annet vernehensyn og særskilte hensyn, som for eksempel sikkerhetshensyn av teknisk karakter. Klagebehandling på dette området synes å kreve en spesifikk kompetanse, som forutsetter at nemnda settes sammen med annen kompetanse enn den diskrimineringsjuridiske kompetansen man i dag legger vekt på.

Departementet merker seg også at Syse-utvalget i disse sakene forutsetter at nemnda gis en kompetanse til å tilsidesette andre forvaltningsorganers kompetanse – noe nemnda ikke har i andre saker, jf. diskrimineringsombudsloven § 9.

Utvalget foreslår også flere endringer i annen lovgivning, blant annet lov om sosiale tjenester, som skal sikre likeverd. Barne-, ungdoms- og familieetaten opplever i dag en rekke tilfeller der det oppstår tvil om hvem som har ansvaret for tilbud til barn og unge med funksjonsnedsettelse. Uklarhet i ansvarsforholdet mellom kommunene og statlige tilbud kan føre til at enkeltpersoner ender opp som kasterboller i systemet og ikke får det tilbudet de har krav på. Det er derfor svært viktig med klar ansvars plassering for å sikre likeverdighet i tilbudet.

Med hilsen

for Lars Audun Granly (e.f.)

Line Berger Husem